

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนาอาจารย์วิทยานาฏศิลป์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านความรู้-การสอน ด้านบุคลิกภาพ และ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนศึกษาสภาพ ปัญหา อุปสรรค ในปัจจุบันเพื่อดำเนินการพัฒนาอาจารย์ตามลักษณะต่อไป การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research Method) มีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์และอาจารย์ จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ โดยผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสภาพภูมิศาสตร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ภาค แล้วทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ตัวแทนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ภาคละ 1 แห่ง ดังนี้

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพฯ) เป็นตัวแทนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ภาคกลาง
2. วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ เป็นตัวแทนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ภาคเหนือ
3. วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด เป็นตัวแทนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ภาคอีสาน
4. วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช เป็นตัวแทนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ภาคใต้

เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนภาคแล้ว ผู้วิจัยได้กลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ ทั้งหมด 14 คน ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ

1.1 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร 1 คน และผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร 4 แห่ง จำนวน 4 คน รวม 5 คน คือ

1. ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ ผู้อำนวยการสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร
2. นายประสิทธิ์ ปิ่นแก้ว ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพมหานคร
3. นายเจริญ จันทร์เพื่อน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

4. นายจรัล เหมทานนท์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

5. นางสาวสนทนา วงษ์แสงพลอย ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

1.2 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากกรมศิลปากรให้ดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ดุริยางค์ไทย จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ ด้านงานพัฒนาบุคลากร จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันราชภัฏในกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา อาจารย์ประจำภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. นางสุวรรณี ชลานุเคราะห์ ศิลปินแห่งชาติ สาขานาฏศิลป์ไทย (ละครเวที) พ.ศ. 2533

3. นายเดือน พาทยกุล ศิลปินแห่งชาติ สาขาดนตรีไทย พ.ศ. 2535

4. นางรัตติยะ วิภิสิตพงศ์ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร

5. นางสาวจามรี คชเสนี รองคณบดีคณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

6. นางจิราพร รัตนวราหะ หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร

7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชมนาด กิจพันธ์ หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เปรมฤดี มุสิกะนันท์ รองหัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

9. นางสาวลาวัลย์ อินทรารักษ์ อาจารย์ประจำศูนย์พัฒนาบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

2. กลุ่มอาจารย์

อาจารย์ ได้แก่ ผู้ที่ทำการสอนในวิชาสามัญ และวิชาชีพ (ศิลปะ) ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร จำนวน 4 แห่ง โดยผู้วิจัยสุ่มจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั่วประเทศ ทั้งหมด 12 แห่ง ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ได้ตัวแทนวิทยาลัยนาฏศิลปภาคละ 1 แห่ง 4 จังหวัด ได้อาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 407 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญ และวิชาชีพ (ศิลปะ)

วิทยาลัย นาฏศิลป์	จำนวนอาจารย์			รวม			รวม		
	อ.วิชา สามัญ	ได้รับ กลับคืน	ร้อยละ	อ.วิชาชีพ (ศิลปะ)	ได้รับ กลับคืน	ร้อยละ	อ.สามัญ อ.วิชาชีพ	ได้รับ กลับคืน	ร้อยละ
กรุงเทพฯ	71	59	83.10	147	132	89.80	218	191	87.61
เชียงใหม่	26	19	73.08	55	54	98.18	81	73	90.12
ร้อยเอ็ด	17	17	100.00	37	37	100.00	54	54	100.00
นครศรีฯ	23	21	91.30	31	31	100.00	54	52	96.30
รวมทั้งสิ้น	137	116	84.67	270	254	94.07	407	370	90.91

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์โดยมีตำแหน่งหัวหน้างานพัฒนาบุคลากรจากวิทยาลัยนาฏศิลป สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันราชภัฏในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับลักษณะอาจารย์ตลอดจนข้อเร่งด่วนและแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญและวิชาชีพ (ศิลปะ) ด้านความรู้ - การสอน ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษยสัมพันธ์

2. แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อใช้สำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญและวิชาชีพ (ศิลปะ) ระดับอุดมศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนความต้องการ แนวทางและความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาอาจารย์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเพื่อใช้สำรวจความคิดเห็นของอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาอาจารย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบกำหนดตัวเลขเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเพื่อถามความคิดเห็นของอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เกี่ยวกับความต้องการแนวทางและความสำคัญเร่งด่วน ในการพัฒนาอาจารย์มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และการหาค่าความถี่

เพื่อให้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมีความตรงตามเนื้อหาและมีความเหมาะสม ผู้วิจัยจึงนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จำนวน 6 คน คือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา อาจารย์ประจำภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ อาจารย์ประจำภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช รองคณบดีฝ่ายนโยบายและวางแผน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวรรณิการ์ ลัจกุล ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิรัชกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. อาจารย์ ปราณีย์ ส้าราญวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ด้านสภาพการทำงาน โครงการการจัดองค์กร และระบบงานของวิทยาลัยนาฏศิลป์จากระเบียบ ข้อบังคับ คู่มือ เอกสาร รายงานการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาลัยนาฏศิลป์ ตลอดจนงานวิจัย ตำรา วิทยานิพนธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะของครูอาจารย์และการพัฒนาอาจารย์

2. รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงาน ลักษณะครู อาจารย์ความต้องการ และแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ ดังนี้

2.1 รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะครูอาจารย์และแนวทางในการพัฒนาอาจารย์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ – การสอน บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ของอาจารย์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ จำนวน 14 คน

2.2 รวบรวมความคิดเห็น ความต้องการ แนวทางและความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี ดังนี้

1. ขออนุญาตขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 4 แห่ง ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์จากสถาบันต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามแก่ ครู อาจารย์สายสามัญและสายวิชาชีพ (ศิลปะ)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม พร้อมจดหมายขอความร่วมมือการทำวิจัยไปติดต่อวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์และสถาบันต่างๆ เพื่อทำการสัมภาษณ์และดำเนินการจัดส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ครั้งนี้เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2541 ถึงวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 รวมเวลาทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ ส่วนข้อมูลแบบสอบถามเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2541 ถึงวันที่ 15 มกราคม 2542 รวมเวลาทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ดังปรากฏรายละเอียด ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน

วิทยาลัยนาฏศิลป์	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	218	191	87.61
เชียงใหม่	81	73	90.12
ร้อยเอ็ด	54	54	100.00
นครศรีธรรมราช	54	52	96.30
รวม	407	370	90.91

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ตลอดจนศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและเสนอในรูปของความเรียง
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการหาความถี่และร้อยละสำหรับข้อมูลส่วนที่เป็นสถานภาพ และใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่เป็นความคิดเห็นและความต้องการและใช้การหาค่าความถี่สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่เป็นความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาอาจารย์ แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

การแปลค่าของมาตราส่วนประมาณค่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ที่ใช้วัดโดยมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้กำหนดค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์การแบ่งของประคอง กรรณสูต (2539) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50–5.00	หมายถึง	เห็นด้วย	<u>มากที่สุด</u>
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50–4.49	หมายถึง	เห็นด้วย	<u>มาก</u>
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50–3.49	หมายถึง	เห็นด้วย	<u>ปานกลาง</u>
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50–2.49	หมายถึง	เห็นด้วย	<u>น้อย</u>
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00–1.49	หมายถึง	เห็นด้วย	<u>น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย</u>